

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

1 (14)

2005-11-28

511-6937-03

Naturreservatet

Idön

Östhammars kommun

- Länsstyrelsens beslut
- Uppgifter om naturreservatet
- Syfte med reservatsbildningen
- Beskrivning - grund för beslutet
- Reservatsföreskrifter
- Ärendets beredning
- Bilagor
- Sändlista

2005-11-28

511-6937-03

Till enligt
SÄNDLISTA

Bildande av naturreservatet Idön i Östhammars kommun och fastställande av skötselplan

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen förklarar, med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), Idön som naturreservat med föreskrifter enligt nedan och skötselplan enligt bilaga A. Reservatet har den avgränsning som framgår av bifogad karta, bilaga C och med de gränser som slutligen utmärks i fält.

För att trygga ändamålet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, att nedan angivna föreskrifter skall gälla för reservatet, se nedan under rubriken RESERVATSFÖRESKRIFTER.

Ordningsföreskrifter utfärdade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken skall gälla omedelbart, även om de överklagas.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, bestämmelser för förvaltningen av reservatet genom att fastställa den till beslutet bifogade skötselplanen, bilaga A. Länsstyrelsen skall vara förvaltare av reservatet i samråd med markägaren.

Beslutet skall kungöras i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse ska även införas i ortstidningen Upsala Nya Tidning.

2005-11-28

511-6937-03

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Administrativa data

Namn: Idön

Kommun: Östhammar

Län: Uppsala

Natura 2000-beteckning:

./B Lagesbeskrivning: Reservatet är beläget på södra Gräsö.
Läget framgår av bifogad översiktskarta, se bilaga B.

./C Gräns: Området har markerats med heldragen linje på bifogad karta, bilaga C.

Koordinat i rikets system: $x = 6690760$; $y = 1653302$

Församling/Socken: Gräsö

Topografisk karta: 12J NV

Ekonomisk karta: 12J 8a Bjurön

Naturgeografisk region: Östersjökusten med skärgårdar (25)

Fastigheter: Idön 1:1
Idön 2:1

Area: Totalt 175 ha, varav landarealen är 105 ha.

Objektsnummer: 5327

Markägare: Svenska Naturskyddsföreningen

Förvaltare: Länsstyrelsen i Uppsala län i samråd med markägaren.

2005-11-28

511-6937-03

SYFTE MED RESERVATSBILDNINGEN

Syftet med reservatsbildningen är att skydda Idöns mosaikartade landskapskaraktär med gammal skärgårdsskog och öppna ängs- och hagmarker samt att bevara den biologiska mångfalden som är knutna till dessa naturtyper. Syftet är också att bevara Idöns kulturhistoriska värden.

BESKRIVNING - GRUND FÖR BESLUTET

Allmän beskrivning och landskapssammanhang

Idön är ett ca 100 ha stort landområde på Gräsös sydligaste spets. Gräsö, som hör till den mellansvenska skärgården, är landets till storleken tionde största ö och utgör en egen specifik skärgårdsmiljö. Landhöjningen i norra Uppland beräknas till ca 60 cm per århundrade vilket innebär att skärgårdslandskapet ständigt förändras. På vikingatiden genomskars Gräsö av flera sund och ännu i sen tid var Gräsö delad i flera öar, varav Idön var en av dessa. I reservatet ingår även det vatten som omgärdar Idölandet. I Notfjärden i öster ligger även några mindre öar, Notörarna.

Reservatet kan delas in i tre olika kategorier: 1) Ängs- eller hagmark delvis präglad av igenväxning, 2) Skogsbetesmark präglad av igenväxning och 3) Skogsmark med lång skoglig kontinuitet. Under de senaste femtio åren har mycket av de tidigare öppna markerna vuxit igen och det är nu hög tid att börja sköta området så att naturvärdena bibehålls. Eftersom området hyser stora naturvärden knutna till ängs- och betesmark, och skogsmarken delvis har lång kontinuitet med god förekomst av lågor och präglas av orördhet bör området skyddas som naturreservat.

Kulturhistoriska spår och lämningar

Människans olika aktiviteter i samband med markanvändning har givit Idön dess karaktär. På inägorna odlades grödor, ängarna slogs för hö och träden hamlades för vinterfoder. Många natur- och kulturvärden är knutna till dessa aktiviteter, t ex kandelaberträd, grovgreniga solitärer samt en stor artrikedom bland örterna. Skogen har plockhuggits i omgångar och är därmed olikåldrig med luckor och gläntor. Med undantag för anläggande och röjning av kraftledningsgator och anläggning av väg ut till Äpskärs brygga har några avverkningar i stort sett inte förekommit under de senaste 50 åren.

Kulturlämningarna på Idön är framför allt kopplade till bete, slåtter och odling. På Idön liksom öarna öster därom har även jakten och fisket lämnat spår efter sig. Notfjärden är en vidsträckt fjärd som har stort kulturhistoriskt värde. Människorna har i alla tider vistats på

2005-11-28

511-6937-03

och vid Notfjärden framför allt för att fiska. Här gick även vintervägen mellan öarna. Framför allt fångade man strömming i Notfjärden. Här drog man not fram till en början av 1900-talet. För detta byggdes notbryggor från vilka man drog noten. Stengrunden från dessa bryggor finns idag kvar på flera håll. På kartan från år 1802 finns två notbryggor utmärkta intill Gammelövikens, Idöns norra kust; "Strandnotvarp" och "Fäskaten notvarp". Tilläggas kan att den enda registrerade fornlämningen – ett tiotal stensamlingar tolkade som rester efter stenkistor till bryggor – inom reservatsområdet som finns upptagen i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister för Gräsö socken (nr 25) ej kunde iakttas vid länsstyrelsens besök på plats i juli 2004.

På Notörarna finns även s.k. skårar dvs av sten uppbyggda murar som användes vid sjöfågeljakt.

Idön har tidigare varit mer öppen, med betesmarker, slåtterängar och odlingsmarker. På kartan över Frösåkers härad från år 1905 odlades marken intill Idö gård samt ett något större sammanhängande område väster om gården. Två slåtterängar är utmärkta på kartan i anslutning till odlingsmarkerna. Många av de öppna markerna har idag helt eller delvis vuxit igen med skog.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag	Skog, ängs- och hagmark och havsstrandäng
Naturtyper	Västlig taiga av blandskogstyp, västlig taiga av talldominerad typ, skogsbete, havsstrandäng, löväng.
Strukturer	Död ved, gamla träd och hamlade lövträd
Växt- och djursamhällen	Tallskog av frisk ristyp, barrblandskog av frisk ristyp, hagmark av frisk örttyp, strandäng.
Arter:	Skogslysing – <i>Lysimachia nemorum</i> NT Violgubbe – <i>Gomphus clavatus</i> NT Raggtaggvamp – <i>Hydnellum mirabile</i> NT Reliktbock – <i>Nothorhina punctata</i> VU
Friluftsliv	Upplevelse

VU, NT, DD Rödlistade arter i Sverige, enl. rödlistan år 2000; VU= sårbar (Vulnerable),
NT= missgynnad (Near Threatened) & DD= Kunskapsbrist (Data Deficient).

§ Arten är fridlyst i Sverige.

Natura 2000 område

Idön är utnämnt till Natura 2000 område. Detta innebär att åtgärder som eventuellt kan skada området måste tillståndsprövas av Länsstyrelsen eller annan myndighet innan åtgärden får utföras, (7 kap 28a § och 29b § miljöbalken). Åtgärder som kan tänkas skada området redovisas i bevarandeplanen för Idön och kan bland annat omfatta åtgärder som

2005-11-28

511-6937-03

kan skada de skogliga värdena för vissa arter, exempelvis avverkning och större gallring. Bevarandeplanen är vid dags datum ännu inte skriven.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

Naturresevatet präglas av obetydligt påverkad skärgårdsskog med höga naturvärden för flora och fauna. Jordarternas kalkinnehåll gynnar flera ovanliga arter, exempelvis orkidéer. Skogen är olikåldrig med luckor och gläntor. Träden är förhållandevis gamla. Åldern varierar mellan olika delområden från 75 år till 155-årig hållmarkstallskog. De flesta delområden har en medelålder på träden som är cirka 125 år. Gamla träd, död ved liggande och stående samt sumpskogsområdena ger området en urskogsliknande karaktär.

Djurlivet har inte undersökts närmare. Bland skalbaggar har spår efter två trädlevande arter påträffats, reliktböck *Nothorhina punctata* och granbarkgnagare *Microbregma emarginata*.

Intressanta kärlväxter som påträffats i området är bl.a.; blåsippa *Hepatica nobilis*, grönpýrola *Pyrola chlorantha*, dvärghäxört *Circaea alpina*, knärot *Goodyera repens*, kärrbräken *Thelypteris palustris*, nästrot *Neottia nidus-avis*, skogsnycklar *Dactylorhiza maculata fuchsii*, spindelblomster *Listera chordata*, sårläka *Sanicula europaea*, trolldruva *Actaea spicata*, tvåblad *Listera ovata*, vårärt *Lathyrus vernus*, ögonpyrola *Moneses uniflora*, ormbär *Paris quadrifolia*

Bland kryptogamerna hyser området flera ovanliga och skyddsvärda arter, bl.a.

- mossorna; guldlocksmossa *Homalothecium sericeum* och fällmossa *Antitrichia curtipendula*.
- lavarna; lunglav *Lobaria pulmonaria*, kattfotslav *Arthonia leucopellea* och gammelgranslav *Lecanactis abietina*.
- svamparna; fyrflikig jordstjärna *Geastrum quadrifolium* och granticka *Phellinus chrysoloma*, blek fingersvamp *Ramaria pallida*, violgubbe *Gomphus clavatus*, orange taggsvamp *Hydnellum aurantiacum*, svart taggsvamp *Phellodon niger*.

Geovetenskapliga värden

Landhöjningen är påtaglig på Idön. Den gamla geologiska kartan (SGU serie Aa nr 97, bladet Svartklubben) ger möjlighet till en skalriktig jämförelse med den 100 år senare utgivna kartan. Uppgrundningen av sundet mellan Idön och Äspskäret framträder tydligt. Den nutida landhöjningen på platsen är 5,5 mm per år. Landhöjningen framträder likaså vid jämförelser av lantmäteriets äldre kartor. På lantmäteriets karta från år 1802 över en rågångsförrättning mot Idön löper ett sund mellan Idö Hemland och Äspskär. Södra mynningen är ca 80 alnar, (1 aln = 0,938 m) vilket utgör en bredd på 75 meter. På en senare gjord rågångsförrättning från år 1908 har mynningen minskat till 40 meter. Idag utgör sundet på det hela taget fast mark. Utmed östra Äspskär har små öar och skär

2005-11-28

511-6937-03

sammanlänkats tack vare landhöjningen, vilket också syns på kartan över Frösåkers härad från år 1905.

Enligt SGUs jordartskarta serie Ae nr 98 Grisslehamn NV framgår att reservatsområdet liksom de omgivande större öarna, domineras av kalt berg med tunn morän i svackorna. Moränens kalkinnehåll uppgår till 20-25 % och härrör från Bottenhavets fasta klyft av ortocerkalksten. De markerade dalstråken, främst i berggrundens strykningsriktning nordväst - sydost, utfylls av glacial lera som i regel är uppodlad. Fläckvis förekommer tunna lager av kärrtorv på denna lera. Några mäktigare torvlager har inte hunnit utbildas eftersom denna terräng endast legat över havsytan några hundratals år.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena utgörs dels av den kulturpåverkade marken, d v s ängs- och hagmarken samt skogsbetesmarken liksom de lämningar som hör samman med markens nyttjande såsom diken, stenmurar m.m., dels av lämningar som hör samman med äldre tiders jakt och fiske. Även ortnamnen, vilka både beskriver naturlandskapet och kulturföreteelser, vittnar om människornas närvaro i landskapet. Idölandet och Notfjärden utgör tillsammans en kulturmiljö som på ett tydligt sätt illustrerar hur tidigare generationers skärgårdsbönder nyttjade landskapet för sin försörjning.

Kulturhistoriska lämningar (se bilaga F)

Egentliga Notören (västra ön)

- 1) Notbrygga.
- 2) 4 stensträngar (ryssjegårdar?) 2–6 m långa, i vattenbrynet i rät vinkel mot stranden.
- 3) Skåre.
- 4) Båtlänning? 4 m lång flack, grusig strand med förtätning av större stenar på båda sidor.
- 5) 2 stenar (½ m stora) liggande på öns krön som utgörs av en berghäll, relativt brant, sluttande ned mot nr 1; strax öster därom, nedanför hällens brant en ungefärlig östvästlig rad av tre stenar på kant.
- 6) Mur, 1x1 m hög, staplad mot en brant bergvägg.

Häggbärsören (östra ön)

- 7) Skåre.

Notfjärdens västra sida

- 8) Notbrygga.
- 9) Notbrygga.
- 10) Samling större stenar/stenblock, ca 3x3x3 m, ca 2 m ö.h.

Värden för friluftsliv

Friluftsliv är inte ett prioriterat syfte med reservatet men besökare ska få service i form av information och väl märkta gränser.

2005-11-28

511-6937-03

Intressen för allmänheten

Reservatet nås med bil eller buss. Från Öregrund avgår färjor till Gräsö två gånger per timme, varje hel och halv timme. Två parkeringsplatser finns inom reservatet, en vid Idö brygga och den andra i reservatets sydligaste del intill vägen. Busshållplats finns i anslutning till reservatet. Reservatet är tillgängligt för allmänheten. Friluftslivets intressen ska i huvudsak tillgodoses genom enkla anordningar och reservatets naturliga förutsättningar.

Referenser

Järnmark, L. 1997: Idöns skärgårdsskog och öppna marker. En naturvårdsinventering av fastigheterna Idö 1:1 och 2:1 på Gräsö med förslag till skötselplan och föreskrifter. Ett fem veckors examensarbete i naturvård på Biogeovetenskapliga linjen vid Stockholms universitet.

2005-11-28

511-6937-03

RESERVATSFÖRESKRIFTER

- A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatsområdet
-

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, muddra, spränga, schakta, plöja, dämma, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan direkt eller indirekt markbearbetning med undantag för
 - åtgärder enligt skötselplan,
 - åtgärder vid underhåll av vägar (inklusive vägdiken) och ledningar,
2. uppföra byggnad eller anlägga väg, brygga, parkeringsplats eller annan anläggning med undantag för
 - utveckling av parkeringsplatser, båtplatser och bryggor på Äpskär samt vid Idö brygga med tillstånd från Länsstyrelsen och i samråd med markägaren,
 - i skötselplanen angivna anläggningar och anordningar,
3. dra fram mark- eller luftledning utan Länsstyrelsens tillstånd,
4. framföra motordrivet fordon med undantag för
 - körning på vägar, vinterväg på is och med skoter till närliggande öar, enligt markeringarna på kartan, se bilaga E,
 - körning för jordbruksändamål, vid skötseln av reservatet och i samband med brandbekämpning,
 - körning vid tillsyn och underhåll av ledningar,
 - körning med mindre fordon för uttransport av vilt,
5. anordna upplag med undantag för tillfälligt upplag i samband med skötsel av reservatet enligt skötselplan,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,

2005-11-28

511-6937-03

7. tillföra växtnäringssämnen eller göra andra ingrepp som kan innebära förorening eller annan förändring av marken med undantag för naturgödsel på åkermark,
8. anbringa eller upplåta mark för tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning med undantag av informationstavlor om reservatet,
9. avverka, röja, skogsodla eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller annan växtlighet med undantag för
 - åtgärder enligt skötselplan,
 - åtgärder vid underhåll av vägar (inklusive vägdiken) och ledningar,
 - absolut nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning,
10. utfodra vilt med undantag för stödåtgärder för hotad eller missgynnad art,
11. införa för trakten främmande växt och djurart/ras med undantag för
 - husdjur i samband med beteshävd,
12. upplåta plats för ridning, camping, orienteringstävling eller liknande arrangemang, uppställning av husvagn, släpvagn eller motordrivet fordon,

Dessutom gäller:

föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärd som är nödvändig för att kunna bruka och sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt, t ex jakt.

- B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång
-

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att:

- reservatets gräns markeras och informationstavlor sätts upp
- undersökningar av växt- djur och svamparter och andra naturförhållanden genomförs som ett led i uppföljningen av syfte och mål med reservatet
- parkeringsplats anläggs enligt anvisningar i skötselplan.
- naturvårdsinriktad avverkning och röjning genomförs, betesdrift, slåtter och hamling sker, och att brukad jordbruksmark odlas, allt i enlighet med anvisningar i skötselplan.

2005-11-28

511-6937-03

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om vad allmänheten har att iaktta inom reservatsområdet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. gräva, hacka eller på annat sätt skada jordytan,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, gräva upp eller plocka blommor, gräs, mossor, svampar, lavar eller på något annat sätt bortta eller skada växter eller växtdelar av något slag, med undantag för plockning av matsvamp, frukt och bär
3. fånga, döda eller bortföra djur, föra bort ägg, rom eller bo eller på annat sätt medvetet störa djurlivet,
4. elda utom på anordnad plats,
5. medföra hund eller annat husdjur som ej är kopplad,
6. framföra motordrivet fordon annat än på iordningställd parkeringsplats och allmänna vägar samt vinterväg på is till närliggande öar,
7. rida, med undantag för ridning på anvisad ridstig, (se bilaga D).

2005-11-28

511-6937-03

ÄRENDETS BEREDNING

Ärendet aktualiserades då Svenska Naturskyddsföreningen, SNF, som är förvaltare för fastigheterna Idön 1:1 och 2:1, år 2003 skickade in en anhållan om att Länsstyrelsen i Uppsala län så snart som möjligt avsätter området som naturreservat. Markägare för Idön 1:1 och 2:1 var vid denna tidpunkt Sveriges Naturvårdsfond. Enligt beslut fattat av Länsstyrelsen i Stockholms län 2005-08-03, upplöstes och avregistrerades Stiftelsen Sveriges Naturvårdsfond och kvarvarande tillgångar fördes över till Svenska Naturskyddsförningen, på begäran av styrelsen för Stiftelsen Sveriges Naturvårdsfond.

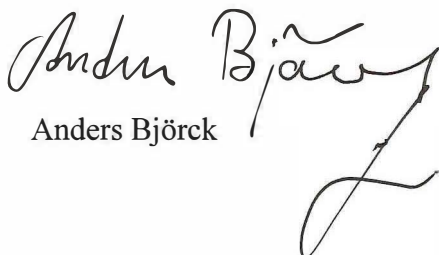
Marken ägs av Svenska Naturskyddsföreningen. Förslag till beslut och skötselplan har tagits fram av Länsstyrelsen i samråd med Svenska Naturskyddsföreningen. Förvaltare av reservatet kommer att vara Länsstyrelsen Uppsala län i samråd med markägaren.

Förslag till reservatsbeslut och skötselplan remitterades i slutet av september år 2004 till markägare, sakägare, berörda myndigheter och organisationer (se sändlista). Yttrande inkom från Idö Skärgårdsråd, Stockholms Scoutdistrikt, Östhammars kommuns byggnadsnämnd, Östhammars kommun, Ormöns vägsamfällighet, Idö skärgårds samfällighetsförening, Rävsten Stugby och Fritidsområde, Gräsö södra skärgårds intresseförening, Vattenfall, Vägverket, TeliaSonera, Svenska Naturskyddsförningen samt Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Detta beslut gäller från den dag det vinner laga kraft.

Beslutet kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga G.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Anders Björck. I den slutliga handläggningen deltog även länsrådet Leif Byman, länsassessor Kerstin Lagerlöf, miljövårdsdirektör Leif Sandin, förste antikvarie Ann Segerberg, länsarkitekt Fredrik Meurman, naturvårdsdirektör Yvonne Aldentun och naturvårdshandläggare Cecilia Lundin, föredragande.

Anders Björck

Cecilia Lundin

2005-11-28

511-6937-03

BILAGOR

- A. Skötselplan
- B. Översiktskarta, skala 1:50 000
- C. Reservatskarta, skala 1:10 000
- D. Skötselplanskarta, skala 1:10 000
- E. Karta med vintervägar och skoterleder, skala 1:10 000
- F. Karta med kulturhistoriska lämningar, skala 1:5 000
- G. Hur man överklagar hos regeringen

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

14 (14)

2005-11-28

511-6937-03

SÄNDLISTA

Svenska Naturskyddsföreningen, Box 4625, 116 91 Stockholm. (Rek + MB)

Östhammars kommun, Box 66, 742 21 ÖSTHAMMAR

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM

Vattenfall Eldistribution AB, 191 97 SOLLENTUNA

Skogsvårdsstyrelsen i Uppsala län, Portalgatan 2 B, 754 23 UPPSALA

Riksantikvarieämbetet, Kulturmiljöavdelningen, Landskapsenheten, Box 5405, 114 84
STOCKHOLM

Vägverket, Region Mälardalen, Box 1140, 631 80 ESKILSTUNA

Banverket, Östra regionen, Box 1070, 172 21 SUNDBYBERG

Sveriges Geologiska Undersökning, Box 670, 751 28 UPPSALA

Lantmäterimyndigheten i Uppsala län, Box 896, 751 09 UPPSALA

SKANOVA Networks AB, Box 621, 751 26 UPPSALA

Bergsstaten, Slaggatan 13, 791 71 FALUN

Evolutionsbiologiskt centrum, Uppsala Universitet, Villavägen 14, 752 36 UPPSALA

Institutionen för Naturvårdsbiologi, SLU, Bäcklösavägen 10, 750 07 UPPSALA

Naturskyddsföreningen i Uppsala län, 752 58 UPPSALA

Svenska Naturskyddsföreningen, Box 4625, 116 91 STOCKHOLM

Upplands Ornitologiska Förening, 756 54 UPPSALA

Entomologiska föreningen i Uppland, c/o Entomologiska avd. Box 561, 751 22 UPPSALA

Uppsala Svampklubb, 752 40 UPPSALA

kulturmiljöenheten

planenheten

~~näringslivs- och landsbygdsenheten~~

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Skötselplan för
Idön

2005-11-28

1 (19)
BILAGA A

511-6937-03

Skötselplan för naturreservatet

Idön

Östhammars kommun

Skötselplanens syfte.....	2
Syftet med reservatsbildningen och skötsel.....	2
Beskrivning - grund för beslutet	2
Beskrivningar av och skötselbestämmelser för delområden.....	10
Sammanfattning och prioritering av åtgärder.....	18
Natura 2000 område.....	19

MB

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge förvaltaren anvisningar om bevarande av naturreservatets värden. Planens mål och riktlinjer är långsiktiga medan åtgärdsförslagen avser en kortare period, ca 10 år. Skötselplanen skall således med bevarat syfte och mål kontinuerligt kunna justeras vid behov. Förslag till ändring av planen skall underställas Länsstyrelsen för godkännande och fastställande.

SYFTET MED RESERVATSBILDNINGEN OCH SKÖTSEL

Syftet med reservatet är att skydda Idöns mosaikartade landskapskaraktär med gammal skärgårdsskog och öppna ängs- och hagmarker och opåverkade strandområden samt att bevara reservatets kulturhistoriska värden.

Skötseln av naturreservatet skall leda till:

- att skärgårdsskogen bibehålls i ett naturskogstillstånd
- att de gamla ängs- och hagmarkerna ej tillåts växa igen
- att en kontinuitet av hamlade lövträd finns

BESKRIVNING - GRUND FÖR BESLUTET

Administrativa data

Naturreservatets benämning:	Idön
Objektsnummer:	03-02-00
Kommun:	Östhammar
Församling:	Öregrund-Gräsö
Fastigheter:	Idön 1:1 Idön 2:1
Markägare:	Svenska Naturskyddsföreningen
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Uppsala län i samråd med markägaren

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Skötselplan för
Idön

3 (19)

2005-11-28

511-6937-03

./B

Lägesbeskrivning:

Reservatet är beläget på södra Gräsö.
Läget framgår av bifogad översiktskarta, se bilaga B.

./C

Gräns:

Området har markerats med heldragen linje på bifogad karta, bilaga C.

Koordinat i rikets system:

x = 6690760; y = 1653302

Beteckning enligt Natura 2000:

SE0210256 Idön

Topografisk karta:

12J NV Östhammar

Ekonomisk karta:

12J 8a Bjurön

Naturgeografisk region:

Östersjökusten med skärgårdar (25)

Area:

Totalt: 175,1 hektar, varav fastmarksarealen är 105,0 ha

Markslag och naturtyp:

Äldre barrträdsdominerad blandskog 89,2 ha

Ängsmark 6,9 ha

Alkärr 2,1 ha

Jordbruksmark..... 1,8 ha

Havsstrandäng 1,8 ha

Skär 1,8 ha

Sumpskog..... 1,1 ha

Tomtmark..... 0,3 ha

Naturtyper enligt

Natura 2000:

Västlig taiga (undergrupp naturlig gammal blandskog)

Västlig taiga (undergrupp naturlig gammal tallskog)

Västlig taiga (undergrupp naturlig gammal triviallövskog)

Trädklädd betesmark av fennoskandisk typ (undergrupp skogsbete).....

Lövsumpskogar av fennoskandisk typ

Löväng av fennoskandisk typ

Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ

Havsstrandäng av Östersjötyp

Skär och små öar i Östersjön

Stora grunda vikar och sund

Prioriterade bevarandevärden

Markslag	Skog, hagmark och havsstrandäng
Naturtyper	Västlig taiga av blandskogstyp, västlig taiga av talldominerad typ, skogsbete, havsstrandäng, löväng.
Strukturer	Död ved, gamla träd och hamlade lövträd
Växt- och djursamhällen	Tallskog av frisk ristyp, barrblandskog av frisk ristyp, hagmark av frisk örttyp, strandäng.
Arter:	Skogslysing – <i>Lysimachia nemorum</i> NT Violgubbe – <i>Gomphus clavatus</i> VU Raggtaggvamp – <i>Hydnellum mirabile</i> EN Reliktbock – <i>Nothorhina punctata</i> NT
Friluftsliv	Upplevelse

VU, NT, DD Rödlistade arter i Sverige, enl. rödlistan år 2000; VU= sårbar (*Vulnerable*),
NT= missgynnad (*Near Threatened*) & DD= Kunskapsbrist (*Data Deficient*).
§ Arten är fridlyst i Sverige.

Allmän beskrivning

Idön är ett ca 100 ha stort landområde på Gräsös sydligaste spets. Gräsön är landets till storleken tionde största ö och utgör en egen specifik skärgårdsmiljö. Gräsö ligger i den mellansvenska skärgården. Kusten och skärgården är här starkt präglad av landhöjningen vilket gör att gränsen mot fastlandet ändrar sig med tiden.

Skärgårdens natur och kultur är i hög grad invävd i varandra. På öar med bofast befolkning, till exempel Gräsö är nästan all vegetation påverkad av människans närvaro. En beskrivning av skärgårdens naturvärden inbegriper därför även dess kulturvärden. Det gäller framför allt det landskap i vilket människorna bodde, men även det landskap som tillfälligt utnyttjades för jakt och fiske.

Historisk och nuvarande markanvändning

Människans olika aktiviteter i samband med markanvändning har givit Idön dess karaktär. På inägorna odlades grödor, ängarna slogs för hö och träden hamlades för vinterfoder. Många natur- och kulturvärden är knutna till dessa aktiviteter, t ex kandelaberträd, grovgreniga solitärer samt en stor artrikedom bland örterna. Skogen har plockhuggits i omgångar och är därmed olikåldrig med luckor och gläntor. Med undantag för anläggande och röjning av kraftledningsgator och anläggning av väg ut till Äpskärs brygga har några avverkningar i stort sett inte förekommit under de senaste ca 50 åren.

Under de senaste femtio åren har samtidigt mycket av de tidigare öppna markerna vuxit igen och det är nu hög tid att börja sköta området så att naturvärdena bibehålls. Eftersom området hyser stora naturvärden knutna till ängs- och betesmark, och skogsmarken delvis har lång kontinuitet med god förekomst av lågor och präglas av orördhet bör området skyddas som naturreservat.

Kulturlämningarna på Idön är framför allt kopplade till bete, slätter och odling. På Idön liksom öarna öster härom har även jakten och fisket har lämnat spår efter sig. Notfjärden är en vidsträckt fjärd som har stort kulturhistoriskt värde. Människorna har i alla tider vistats på och vid Notfjärden framför allt för att fiska. Här gick även vintervägen mellan öarna. Framför allt fångade man strömming i Notfjärden. Här drog man not fram till en början av 1900-talet. För detta byggdes notbryggor från vilka man drog noten. Stengrunden från dess bryggor finns idag kvar på flera håll. På kartan från år 1802 finns två notbryggor utmärkta intill Gammelövikens, Idöns norra kust; "Strandnotvarp" och "Fäskaten notvarp". Tilläggas kan att den enda registrerade fornlämningen – ett tiotal stensamlingar tolkade som rester efter stenkistor till bryggor – inom reservatsområdet som finns upptagen i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister för Gräsö socken (nr 25) ej kunde iakttas vid länsstyrelsens besök på plats i juli 2004.

På Notörarna finns även s.k. skårar dvs av sten uppbyggda murar som användes vid sjöfågeljakt.

Idön har tidigare varit mer öppen, med betesmarker, slätterängar och odlingsmarker. På kartan över Frösåkers härad från år 1905 odlades marken intill Idö gård samt ett något större sammanhängande område väster om gården. Två slätterängar är utmärkta på kartan i anslutning till odlingsmarkerna. Många av de öppna markerna har idag helt eller delvis vuxit igen med skog.

Jakt har bedrivits i begränsad omfattning inom området enligt gällande jaktbestämmelser och i samklang med Gräsö södra jaktvårdsområde.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

Naturreservatet präglas av obetydligt påverkad skärgårdsskog med höga naturvärden för flora och fauna. Jordarternas kalkinnehåll gynnar flera ovanliga arter, exempelvis orkidéer. Reservatet kan delas in i tre olika kategorier: 1) Ängs- eller hagmark delvis präglad av igenväxning, 2) Skogsbetesmark präglad av igenväxning och 3) Skogsmark med lång skoglig kontinuitet. Skogen är olikåldrig med luckor och gläntor. Träden är förhållandevis gamla. Åldern varierar mellan olika delområden från 75 år till 155-årig hällmarkstallskog. De flesta delområden har en medelålder på träden som är cirka 125 år. Gamla träd, död ved liggande och stående samt sumpskogsområdena ger området en urskogsliknande karaktär.

Djurlivet har inte undersökts närmare. Bland skalbaggarna har spår efter två trädlevande arter påträffats, reliktböck *Nothorhina punctata* och granbarkgnagare *Microbregma emarginata*.

Intressanta kärlväxter som påträffats i området är bl.a.; blåsippa *Hepatica nobilis*, grönpärla *Pyrola chlorantha*, dvärghäxört *Circaea alpina*, knärot *Goodyera repens*, kärrbräken *Thelypteris palustris*, nästrot *Neottia nidus-avis*, skogsnycklar *Dactylorhiza maculata fuchsii*, spindelblomster *Listera chordata*, såråla *Sanicula europaea*, trolldruva *Actaea spicata*, tvåblad *Listera ovata*, vårärt *Lathyrus vernus*, ögonpärla *Moneses uniflora*, ormbär *Paris quadrifolia*, hällebräcka *Saxifraga osloensis*.

Bland kryptogamerna hyser området flera ovanliga och skyddsvärda arter, bl.a.

- mossorna; guldlocksmossa *Homalothecium sericeum* och fällmossa *Antitrichia curtipendula*.
- lavarna; lunglav *Lobaria pulmonaria*, kattfotslav *Arthonia leucopellea* och gammelgranslav *Lecanactis abietina*.
- svamparna; fyrflikig jordstjärna *Geastrum quadrifolium* och granticka *Phellinus chrysoloma*, blek fingersvamp *Ramaria pallida*, violgubbe *Gomphus clavatus*, orange taggsvamp *Hydnellum aurantiacum*, svart taggsvamp *Phellodon niger*.

Rödlistade arter

(EN) Starkt hotad

Hydnellum mirabile *

raggtaggsvamp

(VU) Sårbar

Gomphus clavatus *

violgubbe

Junghuhnia collabens *

blackticka

Picoides tridactylus

tretåig hackspett

Ramaria pallida *

blek fingersvamp

Sarcodon lundellii *

koppartaggsvamp

(NT) Missgynnad

Anastrophyllum hellerianum *

vedtrappmossa

Coleophora brevipalpella

stor klintsäckmal

Cortinarius muscivorus *

odörspindling

Cortinarius nanceiensis *

bananspindling

Cortinarius venetus *

olivspindling

Haliaeetus albicilla ^F

havsörn

Hydnellum suaveolens *

dofttaggsvamp

Inonotus tomentosus *

luddticka

Lobaria pulmonaria *

lunglav

Nothorhina punctata *

reliktböck

Phellinus nigrolimitatus *

gränsticka

Phellinus populicola *

stor aspticka

Phellodon niger *

svart taggsvamp

Ramaria botrytis *

druvfingersvamp

Saxifraga osloensis ^H

hällebräcka

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Skötselplan för
Idön

2005-11-28

7 (19)

511-6937-03

Övriga intressanta arter

Actaea spicata *	svart trolldruva	ma
Carex capillaris	hårstarr	rar
Cephalanthera longifolia §	svärdsyssla	rar
Circaea alpina	dvärghäxört	ma
Dactylorhiza latifolia §	Adam och Eva	ma
Dactylorhiza maculata ssp. fuchsii	skogsnycklar	ma
Dentaria bulbifera *	tandrot	ma
Epipactis helleborine *	skogsknipprot	ma
Goodyera repens *	knärot	ta
Hepatica nobilis *	blåsippa	a
Lathyrus vernus *	vårärt	ma
Listera cordata *	spindelblomster	ma
Listera ovata *	tvåblad	ma
Moneses uniflora *	ögonpyrola	ma
Neottia nidus-avis *	nästrot	ma
Paris quadrifolia *	ormbär	ta
Platanthera bifolia ssp. bifolia §	nattviol	ta
Pyrola chlorantha *	grönpyrola	ta
Sanicula europaea *	sårläka	ma
Thelypteris palustris *	kärrbräken	ma
Alectoria sarmentosa *	garnlav	r
Arthonia leucopellaea *	kattfotslav	ma
Bryoria furcellata *	nästlav	ma
Calicium parvum *	liten spiklav	ma
Hypogymnia farinacea	grynig blåslav	ma
Lecanactis abietina	gammelgranslav	a
Antitrichia curtipendula*	fällmossa	ma
Homalothecium sericeum*	guldlocksmossa	ta
Orthotrichum gymnostomum	asphättemossa	ma
Cantharellus aurora *	röd gul trumpetsvamp	ta
Climacocystis borealis *	trådticka	ma
Cortinarius calochrous var. coniferarum	barrskogsfagerspindling	ma
Cortinarius odorifer *	anisspindling	ma
Cortinarius percomis *	kryddspindling	rar
Hydnellum aurantiacum *	orange taggsvamp	ma
Hydnellum concrescens *	zontaggsvamp	ma
Hydnellum peckii	skarp dropptaggsvamp	ma
Lactarius scrobiculatus *	svavelrisk	ta
Otidea onotica	stort haröra	ma
Phaeolus schweinitzii *	grovticka	ma
Phellinus chrysoloma *	granticka	ma
Phellinus pini *	tallticka	ma
Phellinus viticola *	vedticka	ma
Ramaria flava s. lat. *	gul fingersvamp	ta
Ramaria testaceoflava *	gultoppig fingersvamp	ma
Sarcodon imbricatus *	fjällig grantaggsvamp	ta
Microbregma emarginata *	granbarkgnagare	ma

Teckenförklaring

F = Fågeldirektivet (Natura2000)
H = Habitatdirektivet / Annex 2 eller 4 (Natura2000)
* = SVS signalart

a = allmän
ta = tämligen allmän
ma = mindre allmän
rar = sällsynt, men ej rödlistad art

Geovetenskapliga värden

Landhöjningen är påtaglig på Idön. Den gamla geologiska kartan (SGU serie Aa nr 97, bladet Svartklubben) ger möjlighet till en skalriktig jämförelse med den 100 år senare utgivna kartan. Uppgrundningen av sundet mellan Idön och Äpskäret framträder tydligt. Den nutida landhöjningen på platsen är 5,5 mm per år. Landhöjningen framträder likaså vid jämförelser av lantmäteriets äldre kartor. På lantmäteriets karta från år 1802 över en rågångsförrättning mot Idön löper ett sund mellan Idö Hemland och Äpskärr. Södra mynningen är ca 80 alnar, (1 aln = 0,938 m) vilket utgör en bredd på 75 meter. På en senare gjord rågångsförrättning från år 1908 har mynningen minskat till 40 meter. Idag utgör sundet på det hela taget fast mark. Utmed östra Äpskärr har små öar och skär sammanlänkats tack vare landhöjningen, vilket också syns på kartan över Frösåkers härad från år 1905.

Enligt SGUs jordartskarta serie Ae nr 98 Grisslehamn NV framgår att reservatsområdet liksom de omgivande större öarna, domineras av kalt berg med tunn morän i svackorna. Moränens kalkinnehalt uppgår till 20-25 % och härrör från Bottenhavets fasta klyft av ortocerkalksten. De markerade dalstråken, främst i berggrundens strykningsriktning nordväst - sydost, utfylls av glacial lera som i regel är uppodlad. Fläckvis förekommer tunna lager av kärrtorv på denna lera. Några mäktigare torvlager har inte hunnit utbildas eftersom denna terräng endast legat över havsytan några hundratals år.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena utgörs dels av den kulturpåverkade marken, dvs. ängs- och hagmarken samt skogsbetesmarken liksom de lämningar som hör samman med markens nyttjande såsom diken, stenmurar m.m., dels av lämningar som hör samman med äldre tiders jakt och fiske. Även ortnamnen, vilka både beskriver naturlandskapet och kulturföreteelser, vittnar om människornas närvaro i landskapet. Idölandet och Notfjärden utgör tillsammans en kulturmiljö som på ett tydligt sätt illustrerar hur tidigare generationers skärgårdsbönder nyttjade landskapet för sin försörjning.

Kulturhistoriska lämningar (se bilaga F)

Egentliga Notören (västra ön)

- 1) Notbrygga.
- 2) 4 stensträngar (ryssjegårdar?) 2–6 m långa, i vattenbrynet i rät vinkel mot stranden.
- 3) Skåre.
- 4) Båtlänning? 4 m lång flack, grusig strand med förtätning av större stenar på båda sidor.
- 5) 2 stenar (½ m stora) liggande på öns krön som utgörs av en berghäll, relativt brant, sluttande ned mot nr 1; strax öster därom, nedanför hällens brant en ungefärlig östvästlig

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Skötselplan för Idön

2005-11-28

9 (19)

511-6937-03

rad av tre stenar på kant.

6) Mur, 1x1 m hög, staplad mot en brant bergvägg.

Häggbärsören (östra ön)

7) Skåre.

Notrfjärdens västra sida

8) Notbrygga.

9) Notbrygga.

10) Samling större stenar/stenblock, ca 3x3x3 m, ca 2 m ö.h.

Värden för friluftsliv

Friluftsliv är inte ett prioriterat syfte med reservatet men besökare ska få service i form av information och väl märkta gränser.

Intressen för allmänheten

Reservatet nås med bil eller buss. Från Öregrund avgår färjor till Gräsö två gånger per timme, varje hel och halv timme. Två parkeringsplatser finns inom reservatet, en vid Idö brygga och den andra i reservatets sydligaste del intill vägen. Busshållplats finns i anslutning till reservatet. Reservatet är tillgängligt för allmänheten. Friluftslivets intressen ska i huvudsak tillgodoses genom enkla anordningar och reservatets naturliga förutsättningar.

Äpskär och Idö brygga

Äpskär och Idö brygga är viktiga ankoringspunkter för den bofasta befolkningen på angränsande öar och särskilt Äpskär är en viktig utgångspunkt för allmänheten. Utan hinder av bestämmelserna och med tillstånd från Länsstyrelsen och i samråd med markägaren ska utveckling av parkeringsplatser, båtplatser och bryggor kunna ske på dessa båda platser.

Referenser

Opublicerade skrifter

Järnmark, L. 1997: Idöns skärgårdsskog och öppna marker. En naturvårdsinventering av fastigheterna Idö 1:1 och 2:1 på Gräsö med förslag till skötselplan och föreskrifter. Ett fem veckors examensarbete i naturvård på Biogeovetenskapliga linjen vid Stockholms universitet.

Kartmaterial

Persson, C, 1988: Beskrivning till jordartskartan 12 J Grisslehamn NV. Sveriges geologiska undersökning, serie Ae nr 98. Karta i skala 1:50 000.

Den 100 år gamla geologiska kartan. Sveriges geologiska undersökning, serie Aa nr 97 bladet Svartklubben.

BESKRIVNINGAR AV OCH SKÖTSELBESTÄMMELSER FÖR DELOMRÅDEN

Övergripande mål

Det övergripande målet är att bibehålla en skärgårdsskog med ålderdomlig prägel, med en stor mängd död ved, stående och liggande i olika nedbrytningsstadier och bitvis med ett betydande inslag av gamla, tidigare hamlade lövträd. De hamlade träden behöver frihuggas och återhamlas och topphuggning av yngre träd behöver ske för att åstadkomma en kontinuitet av hamlade lövträd. Öppna marker och skogsbeten hävdas genom bete eller slåtter så att djur- och växtliv knutna till dessa bevaras och den ursprungliga landskapsbilden från tidigt 1900-tal återskapas och bibehålls.

Beskrivning, skötselmål och föreskrifter för skötsel

Generella skötselåtgärder:

Brynen intill ängs- och betesmarkerna har höga naturvärden i form av en hög artdiversitet bland träd och buskar. I brynmiljöerna ska hassel, vildapel, oxel, grova gamla tallar, bärbuskar och hamlade lövträd gynnas genom att konkurrerande träd, i allmänhet gran, avverkas eller röjs bort.

Ett flertal gamla hamlade lövträd av ask, björk och lönn finns utspridda inom området. Hamlade träd ska frihuggas och kan med fördel hamlas återkommande.

Intill vägen vid det södra skötselområdet H ligger ett gammalt grustag. Grustaget ska nyttjas som en allmän parkeringsplats till naturreservatet. En informationsskylt om reservatet ska sättas upp vid den anordnade parkeringen.

Skötselområde A, ca 19,1 ha (se skötselplanskarta, bilaga D)

Beskrivning: Äldre barrblandad naturskog med inslag av lövträd. Skärgårdsskogen präglas av en lång orördhet. Gamla träd och död ved, stående och liggande, i olika nedbrytningsstadier ger området höga naturvärden och skapar livsrum för många hotade arter. En skyddsvärd art som konstaterats är granbarknagare.

Bevarandemål: En tämligen opåverkad skärgårdsskog med naturskogskaraktär.

- Mängden död ved bör ligga på minst 20 % av den totala virkesmängden

- Minst tre av dessa typiska arter bör förekomma i området: ryl, knärot, ögonpyrola, grönpyrola
- Minst två lokaler för violgubbe bör finnas i området

Skötselåtgärder: Inga åtgärder. Fri utveckling.

Skötselområde B, ca 45,8 ha (se skötselplanskarta, bilaga D)

Beskrivning: Äldre barrblandad naturskog och hållmarksskog med tall. Skärgårdsskogen präglas av en lång orördhet. Gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier ger området höga naturvärden och skapar livsrum för många hotade arter. En skyddsvärd art är reliktbock. Tallen dominerar på höjderna. På flera håll i området finns vidkroniga grova gamla tallar. Nyetablerad gran finns i olika åldrar i området.

Bevarandemål: En tämligen opåverkad skärgårdsskog med urskogskaraktär.

- Det bör finnas minst 10 vidkroniga tallar /ha
- Minst tre av dessa typiska arter ska förekomma i området: tallört, mattlummer, plattlummer, linnéa

Skötselåtgärder:

Initialt: Grova gamla tallar inom området frihuggs så att de får en vid grönkrona med grova grenar. Konkurrerande granar ska avvecklas genom att ringbarkas. Alternativt avverkas granarna som sedan får ligga kvar. I övrigt lämnas området för fri utveckling.

Löpande: Gran som konkurrerar med grova gamla tallar tas kontinuerligt bort.

Skötselområde C, ca 3,1 ha (se skötselplanskarta, bilaga D)

Beskrivning: Ängs- och hagmark. Öppna ängar, hagmarker och gamla vallar som länge hävdats genom bete och slåtter. De öppna markerna har hävdats åtminstone sedan år 1905, vilket syns på häradskartan från samma tidpunkt. Ängs- och hagmarkerna har en stor artrikedom bland örterna. Dessutom ger de öppna ängs- och hagmarkerna Idön en variationsrik landskapskaraktär. Somliga har genom plöjning eller gödsling fått en förändrad florasammansättning. I brynen till ängs- och hagmarkerna finns ofta gamla hamlade träd, främst av ask, men även björk och lönn. Andra värden i brynen är hassel, vildapel och grova gamla sälgar.

Bevarandemål: Öppna artrika ängar och hagmarker.

2005-11-28

511-6937-03

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

- Hela arealen ska hållas öppen genom bete eller slåtter.
- Minst tre av dessa typiska arter ska förekomma i området: prästkraige, jungfrulin, gullviva, Rhinanthus spp. (skallror)

Skötselåtgärder:

Initialt: Igenvuxna bryn mot de öppna ängsmarkerna genomhuggs och röjs för att öppna upp och öka solinstrålningen till de öppna inägorna och samtidigt gynna hassel, enar, gamla hamlade träd och andra solitära träd i brynen. Minst 10 st. lövträd topphuggs för första gången, för att få en ny generation träd för hamling.

Löpande: Slåtter alternativt betesdjur krävs för att bibehålla markerna öppna. Gamla hamlade lövträd och träd som topphuggits hamlas kontinuerligt, med intervaller enligt sina artspecifika förutsättningar. Enstaka lövträd topphuggs fortlöpande vid behov för att åstadkomma en kontinuitet av hamlade träd. Granen tas bort för att gynna de lövrika brynen.

Skötselområde D, ca 1,8 ha (se skötselplanskarta, bilaga D)

Beskrivning: Brukad jordbruksmark. Jordbruksmark som sås för vall. Den uppodlade marken har nyttjats åtminstone sedan år 1905, vilket syns på häradskartan från samma tidpunkt. Den öppna odlade marken, inom ett tämligen skogsbeklätt område, ger Idön en variationsrik karaktär, ett landskap med en mosaik av öppna och trädbevuxna områden om vartannat.

Bevarandemål: Öppen odlad mark alternativt betad.

- Hela arealen ska hållas öppen genom bete eller slåtter.

Skötselåtgärder:

Löpande: Brukad jordbruksmark odlas kontinuerligt. Alternativt kan marken hävdas på annat vis till exempel genom slåtter eller med betesdjur. Brynen hävdas med samma målsättningar som angivits under skötselområde C.

Skötselområde E, ca 1,1 ha (se skötselplanskarta, bilaga D)

Beskrivning: Sumpskog med grova gamla aspar och yngre granar, i anslutning till en gammal, numera nästan helt igenvuxen odlings- eller betesmark. De grova asparna har en medeldiameter på ca 40 cm. Grova aspar innebär ofta höga naturvärden eftersom de har en hög artdiversitet knutna till sig, till exempel

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Skötselplan för Idön

2005-11-28

13 (19)

511-6937-03

av lavar. Ett flertal rödlistade lavar är knutna till grov asp. De grova asparna beskuggas av granar som allt mer börjar dominera området. Risken finns på sikt att asparna trängs ut och dör.

- Bevarandemål: Sumpskog som domineras av grova gamla aspar, d v s aspar i olika åldrar samt en återskapad öppen före detta odlings- eller betesmark.
- Asp bör utgöra minst 50 % av antalet stammar med diameter över 20 cm.
 - Spåren av den gamla odlingen och hävden i form av diken och (x) hamlade träd i de gamla brynen ska bevaras.

Skötselåtgärder:

Initialt: Större delen av granarna avverkas, åtminstone de som står nära de grova asparna. Røj bort gran och sly för att återskapa den före detta öppna odlings- och betesmarken.

Löpande: Granar som på sikt kan komma att konkurrera ut aspen röjs bort. Yngre aspar i området gynnas.

Skötselområde F, ca 3,8 ha (se skötselplanskarta, bilaga D)

Beskrivning: Lövrik ängsmark och lövrika skogsbryn med ett antal hamlade askar. Området bär en tydlig prägel av äldre tiders hävd med bete och lövträd som nyttjats för lövtäkt. I området finns äldre ask och lönn samt riktigt grov och gammal ask som hamlats. Dessa träd är levande minnesmärken över äldre tiders markanvändning. De är dessutom intressanta ur ett biologiskt perspektiv då de ofta är växtplatser för ovanliga lavar och boplatser för fåglar. Därför är de viktiga att värna.

- Bevarandemål: Målet är att bibehålla områdets karaktär med hamlade lövträd.
- (x) antal gamla lövträd hamlas.
 - (x) antal lövträd nyhamlas.
 - Minst tre av dessa typiska arter ska förekomma i området: prästkrage, brudborste, käringtand, jungfrulin

Skötselåtgärder:

Initialt: Røj bort nyetablerad gran för att gynna lövträden. Sätt upp stängsel om möjlighet för bete finns.

Löpande: Fortsätt att hamla tidigare hamlade lövträd. Nyhamling av 10 st. lövträd. Området kan med fördel betas.

Skötselområde G, ca 1,8 ha (se skötselplanskarta, bilaga D)

Beskrivning: Havsstrandängar med mycket ängsnycklar och myskgräs. Här finns örter som; kärrspira, höskallra, vattenmynta, slätterblomma, sumpförgätmigej och olika arter av starr.

Bevarandemål: Målet är att bevara de artrika havsstrandängarna

- Arealen havsstrandäng bör ej understiga 5 ha
- Åtminstone halva arealen ska betas varje givet år
- Minst tre arter häckande vadare ska finnas i området

Skötselåtgärder:

Initialt: Røj bort al som växer i och i kanterna av strandängarna.

Löpande: Bibehåll strandängarna öppna genom att röja bort nyetablerad träd- och buskvegetation. Området bör betas för att hållas öppet.

Skötselområde H, ca 9,9 ha (se skötselplanskarta, bilaga D)

Beskrivning: Barr- och lövnaturskog präglad av äldre tiders skogsbete. Skogen är olikåldrig med luckor och gläntor. Gamla vidkroniga lövträd av ask och sälg visar att området tidigare varit mer öppet. Granen har vandrat in i området och igenväxningen sker kontinuerligt. Skötselområdet i öster betas för närvarande inte medan skötselområdet i väster betas av kor.

Bevarandemål: Målet är att bevara en luckig naturskog präglad av skogsbete, i det östra delområdet lövträdsdominerat och i det västra dominerat av barrträd främst gran.

- Arealen av naturtypen bör ej understiga 5 ha.
- Hela arealen ska betas
- Minst tre av dessa typiska arter ska förekomma i området: gullviva, ärenpris, gökärt, blåsuga

Skötselåtgärder:

Initialt: Restaurering av skogsbetesmarken sker genom att avverka gran som beskuggar grova gamla lövträd, främst i det östra området, samt att utvidga de luckor som har vuxit igen med gran. Stängsel med genomgångar ska sättas upp där så behövs.

Löpande: Røj bort nyetablerad gran. Området ska betas för att bibehålla karaktären av skogsbetesmark.

Skötselområde I, ca 2,1 ha (se skötselplanskarta, bilaga D)

Beskrivning: Lövsumpskog som domineras av al. Fuktig till blöt mark med ett antal alar som står på gamla socklar.

Bevarandemål: Målet är att bevara lövsumpskogen.

- Arealen lövsumpskog bör ej understiga 2 ha
- Mängden död ved bör ligga på minst 20 % av den totala virkesmängden

Skötselåtgärder:

Löpande: Røj bort nyetablerad gran.

Skötselområde J, ca 11,1 ha (se skötselplanskarta, bilaga D)

Beskrivning: Barr- och lövnaturskog präglad av äldre tiders skogsbete. Skogen är mosaikartad med berghällar med tall samt sprickor och sänkor med fuktiga lövdominerade partier. I sänkorna finns också grova buketter med hassel samt hamlade träd av björk och ask. Granen har vandrat in i området och igenväxningen sker löpande.

Bevarandemål: Målet är att bevara luckig barr- och lövnaturskog präglad av skogsbete med hamlade träd.

- Arealen av naturtypen bör ej understiga 11 ha
- Minst 10 st. björkar och askar nyhamlas.

Skötselåtgärder:

Löpande: Røj bort nyetablerad gran. Avverka granar som konkurrerar med de gamla hamlade lövträden och de grova hasselbuskarna. Hamla tidigare hamlade träd samt skapa nya. Om möjlighet finns ska området betas för att bibehålla karaktären av skogsbetesmark.

Skötselområde K, ca 3,3 ha (se skötselplanskarta, bilaga D)

Beskrivning: Skogsbeklädda öar och skär med skärgårdsskog som präglas av en lång kontinuerlig orördhet.

2005-11-28

511-6937-03

Bevarandemål: Obebyggda öar och skär med en tämligen opåverkad skärgårdsskog.

Skötselåtgärder: Inga åtgärder. Fri utveckling.

Skötselområde L: Friluftsliv

/D (Se bilaga D för friluftsanordningarnas/-anläggningarnas läge.)

Beskrivning: Befintliga anordningar för friluftslivet utgörs bland annat av en parkeringsplats och ett torrdass på Äpskär.

Bevarandemål:

- Parkeringsplats för ca 10 bilar i det gamla grustaget vid skötselområde H
- Parkeringsplats för ca 20 bilar på Äpskär.
- Gränsmarkeringen följer svensk standard, SIS 03 15 22.
- Väl underhållna informationstavlor med reservats- och informationsskyltar vid de båda parkeringsplatserna, i det gamla grustaget och på Äpskär.
- Väl underhållet torrdass på Äpskär.
- En kort markerad stigslinga i och kring det östra skötselområdet H.

Skötselåtgärder: Nyskapande:

- Iordningställande av en parkeringsplats i det gamla grustaget samt uppsättning av P-skylt.
- Röj en rågång utmed delar av reservatets västra gräns. Markera reservatets gräns.
- Sätt upp informationstavlor med bland annat reservatsskylt vid parkeringsplatserna i det gamla grustaget och på Äpskär.
- Iordningställ en kort markerad stigslinga i och kring det östra skötselområdet H.

Löpande:

- Städade och välhållna parkeringsplatser.
- Tag bort de träd som står för nära och som riskerar att falla på parkeringsplatserna.
- Underhåll av den markerade stigslingan.
- Röjning av rågången. Förstärk målning på träd och underhåll av hörnstolpar.
- Byt ut skyltar vid behov.
- Tillsyn.

Tillsyn

Bränder

Uppkomna bränder ska släckas. Efter en eventuell skogsbrand lämnas det brända området för fri utveckling. Död ved, såväl stående som liggande, lämnas på platsen. Undantag måste dock göras för åtgärder som är nödvändiga för människors säkerhet och framkomligheten längs stigar och allmänna vägar.

Faunavård – jakt och fiske

Jakt får bedrivas i enlighet med gällande lagstiftning. Jakten är inte reglerad i reservatsbeslutet.

Fornminnen

Fornminnena är skyddade enligt lagen om kulturminnen mm (SFS 1988:950). Åtgärder som rör fornninnena ska ske i samråd med länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Vägar

Befintliga vägar ska underhållas väl. Nya vägar får inte anläggas inom reservatet. Enskilda vägar skyltas motortrafik förbjuden.

Uppföljning

Länsstyrelsen bör dokumentera förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör helst ske med både anteckningar och fotografier.

Finansiering

Skötseln bekostas av förvaltaren. Utmärkningen av reservatet och basuppskyltningen bekostas av staten.

Information och anläggningar

Informationstavlor ska vara uppsatta i och vid reservatet. Gränsmarkeringen ska följa svensk standard, SIS 03 15 22.

SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER

Prioritet 1

Underhåll och byte av äldre, slitna tavlor..... kontinuerligt

Översyn och underhåll av gränsmarkeringen..... ca vart 5:e år

Gran som konkurrerar med grova gamla tallar avvecklas selektivt,
skötselområde B..... ca vart 10:e år

Inhägnad och betesdrift i del av skötselområde C..... varje år

Slåtter i del av skötselområde C varje år

Granen tas bort för att gynna de lövrika brynen,
skötselområde C..... ca vart 10:e år

Gran som konkurrerar med grova aspar tas bort,
skötselområde E..... ca vart 10:e år

Granen tas bort för att gynna lövträden,
skötselområde F..... ca vart 10:e år

Röj bort al mm som växer i strandängarna, skötselområde G.. ca vart 5:e år

Området betas för att hållas öppet samt bibehållen karaktär av skogsbete,
skötselområde G, H..... ca vart 5:e år

Avverka granar som beskuggar grova lövträd, skötselområde H..ca vart 5:e år.

Röj bort nyetablerad gran, skötselområde J.....ca vart 5:e år

Avverka granar som konkurrerar med de gamla hamlade
lövträden och de grova hasselbuskarna, skötselområde J.....ca vart 10:e år

Prioritet 2

Hamling av lövträd, skötselområde C..... ca vart 5:e år

Brukad jordbruksmark odlas. Alternativt kan marken
hävdas på annat vis t ex genom slåtter eller med betesdjur,

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Skötselplan för Idön

2005-11-28

19 (19)

511-6937-03

skötselområde D.....kontinuerligt

Hamling av lövträd, skötselområde F..... ca vart 5:e år

Røj bort nyetablerad gran, skötselområde H, I.....ca vart 10:e år

Prioritet 3

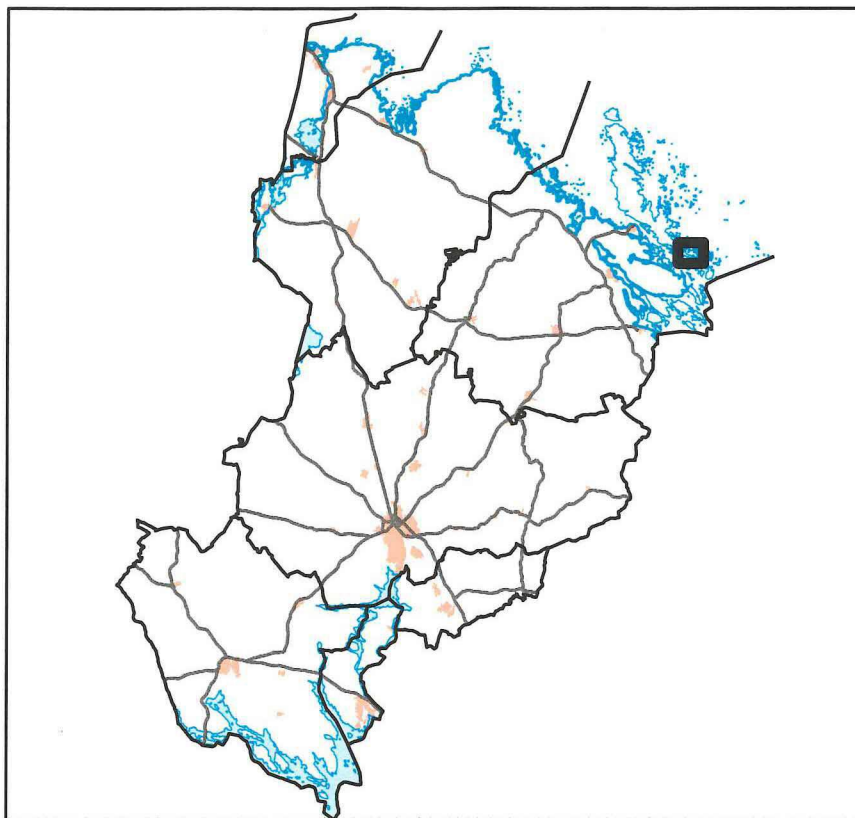
Slåtter i del av skötselområde F..... varje år

Inhägnad och betesdrift i del av skötselområde F..... om möjlighet finns

Inhägnad och betesdrift i skötselområde J..... om möjlighet finns

NATURA 2000 OMRÅDE

Idön är utnämnt till Natura 2000 område. Detta innebär att åtgärder som eventuellt kan skada området måste tillståndsprövas av Länsstyrelsen eller annan myndighet innan åtgärden får utföras, (7 kap 28a § och 29b § miljöbalken). Åtgärder som kan tänkas skada området redovisas i bevarandeplanen för Idön och kan bland annat omfatta åtgärder som kan skada de skogliga värdena för vissa arter, exempelvis avverkning och större gallring. Bevarandeplanen är vid dags datum ännu inte fastställd.

Bilaga B.

Tillhör Länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
2005-11-28
511-6937-03

Naturreservatet Idön
Östhammars kommun

Översiktskarta

 Reservatsområde

0 1,25 2,5 5 kilometer

Skala 1:50 000
Utdrag ur gröna kartan.

AB

Naturreseptatet Idön

Östhammars kommun

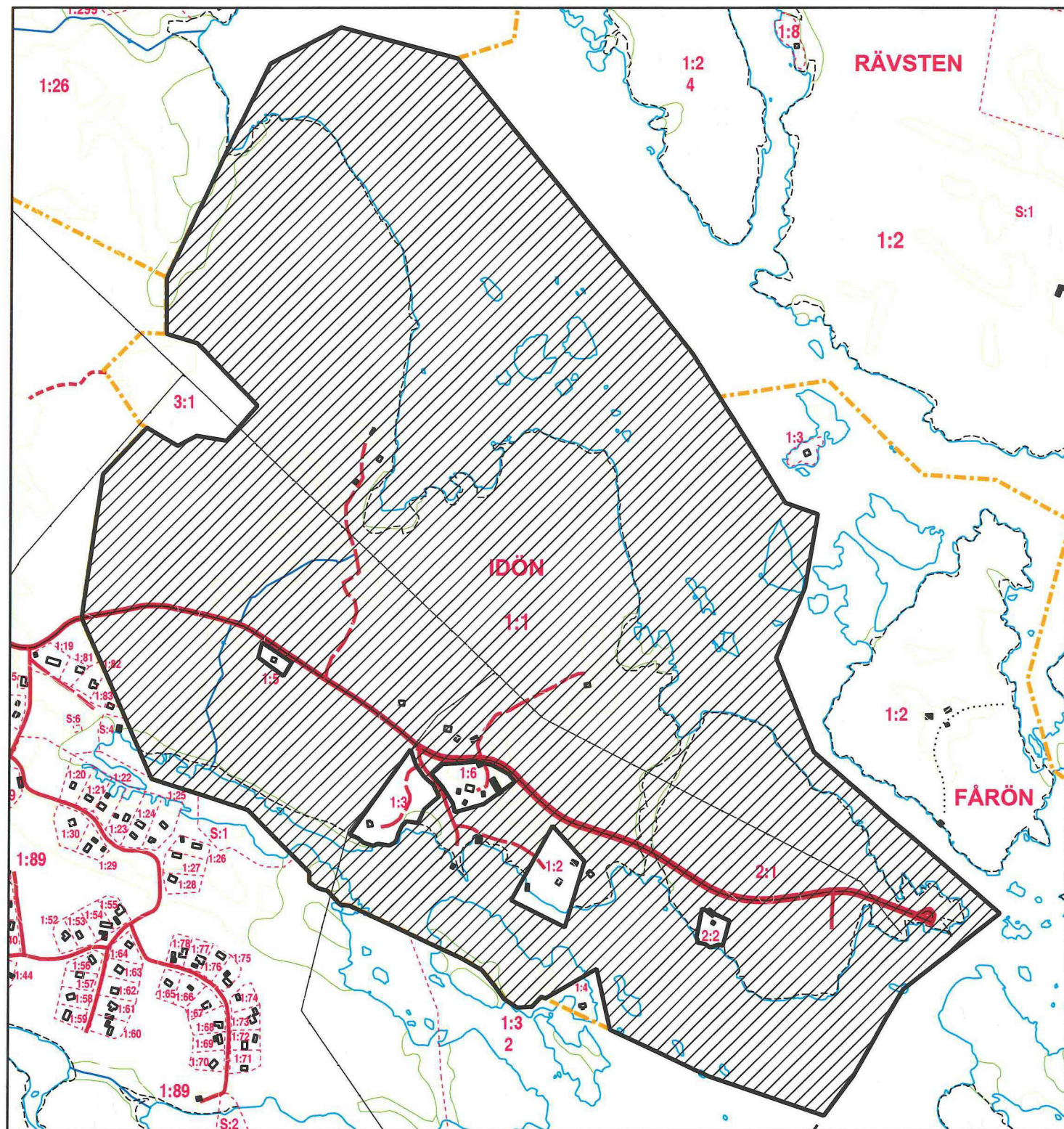
Reservatskarta

Reservatsområde Idön

Bilaga C.

Tillhör Länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
2005-11-28
511-6937-03

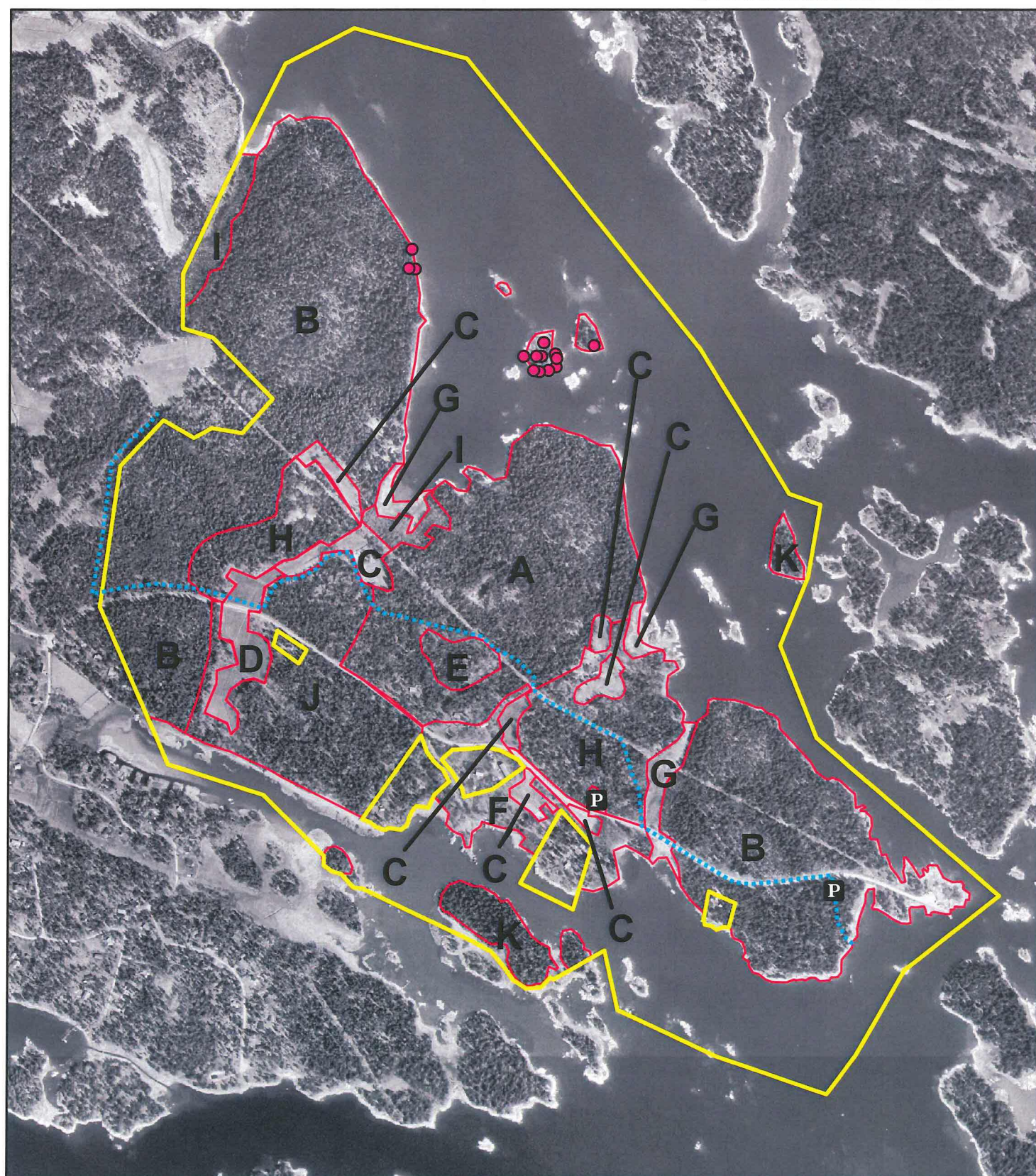
Skötselplanskarta

- Skötselområden
- Reservatsgräns Idön
- P Parkeringsplats
- Ridstig
- Kulturhistorisk lämning

Bilaga D.

Tillhör Länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
2005-11-28
511-6937-03

Naturreseptatet Idön
Östhammars kommun

0 250 500 1 000 meter

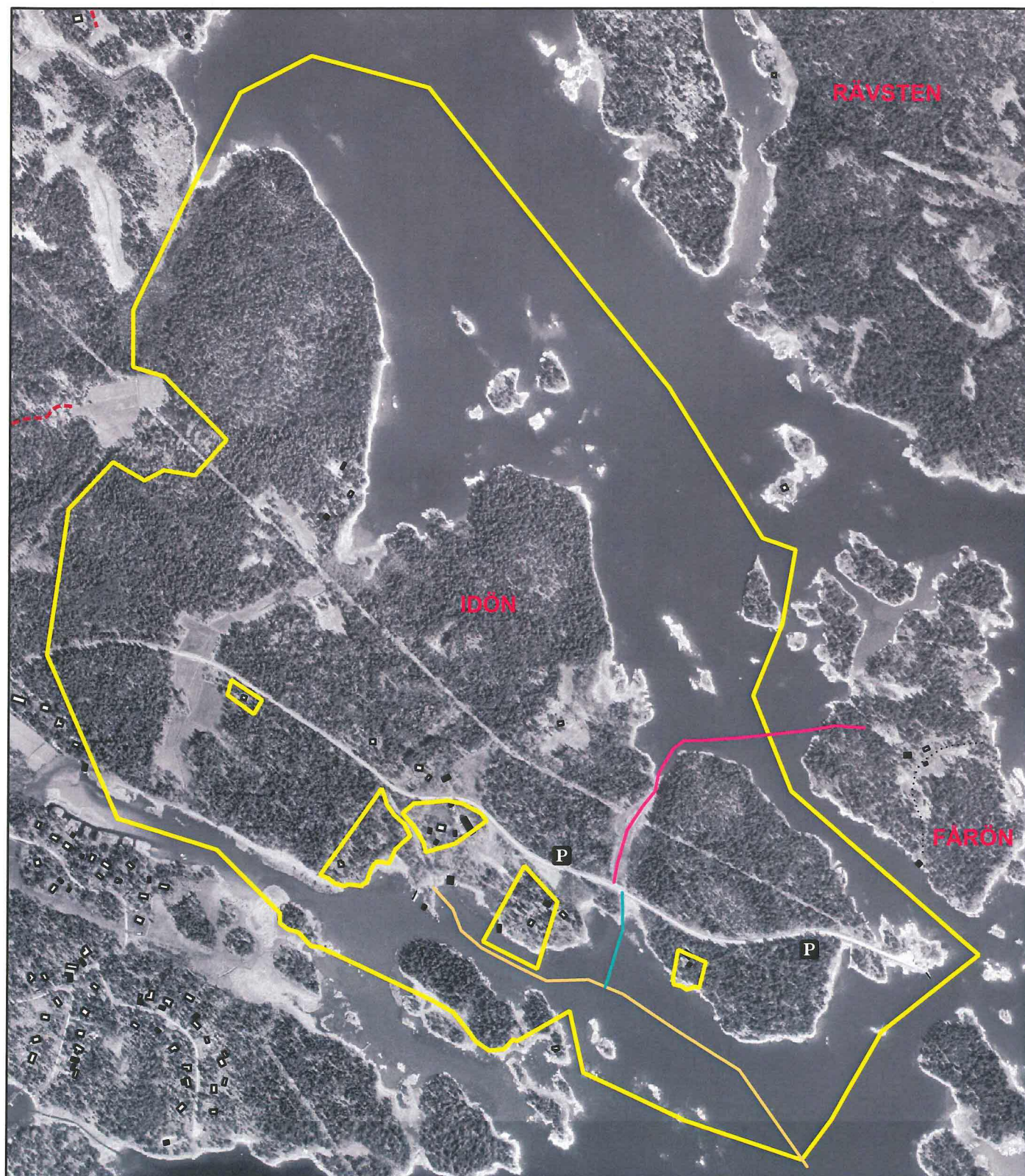
Skala 1:10 000
Ortofoto

Handwritten signature or initials.

Karta med vintervägar och skoterleder

- Reservatsområde
- Vinterväg på is
- Skotersträcka till Stora Risten
- Skotersträcka till skolbussen
- Parkeringsplatser

Bilaga E.
Tillhör Länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
2005-11-28
511-6937-03

0 245 490 980 Meter

Skala 1:10 000

Ortofoto

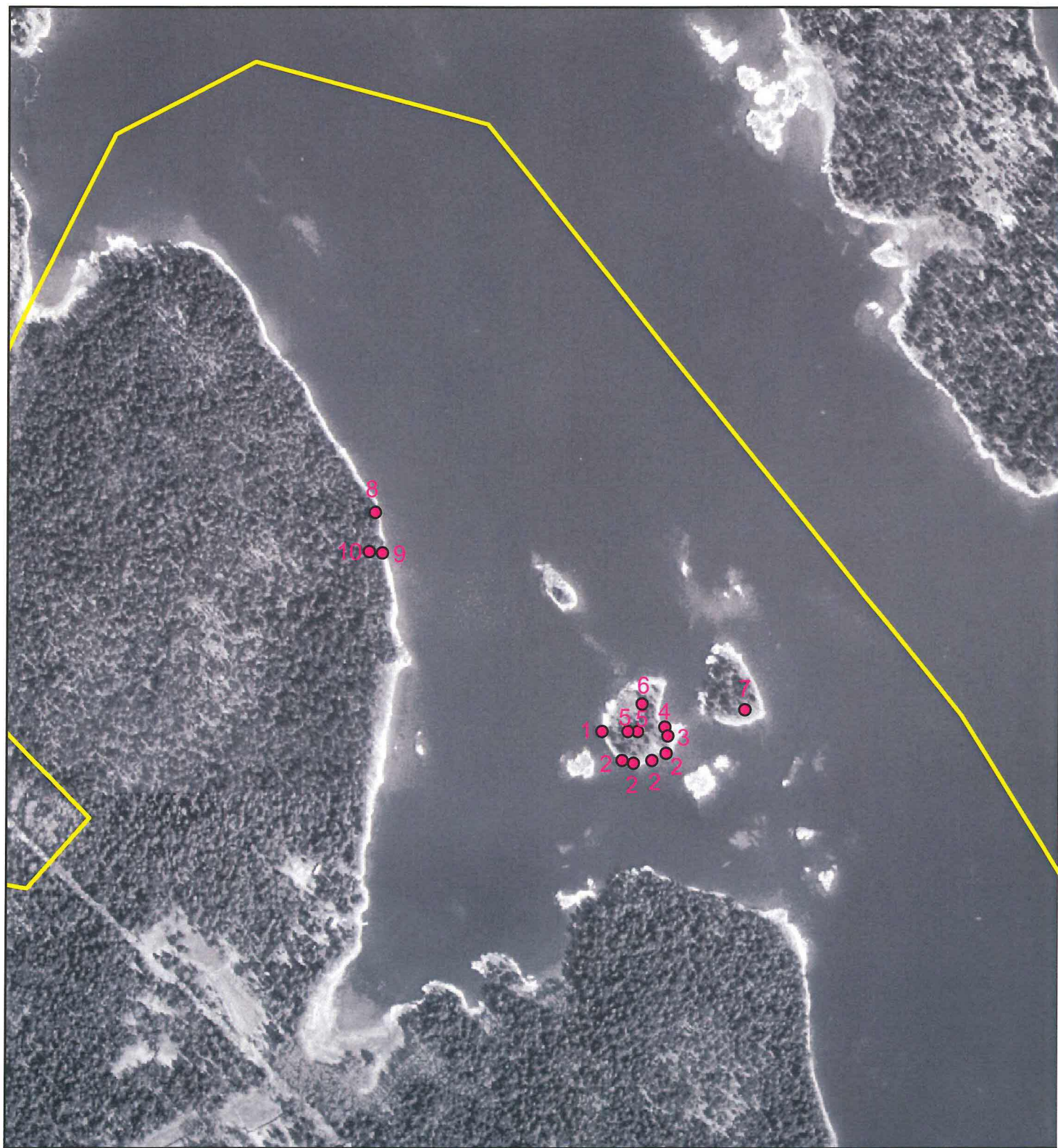
VB

Karta med kulturhistoriska lämningar

Bilaga F.

Tillhör Länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
2005-11-28
511-6937-03

- Kulturhistorisk lämning
- ▢ Reservatsgräns Idön

A horizontal number line representing distance in meters. It starts at 0 on the left and ends at 380 on the right. Major tick marks are labeled at 0, 95, 190, and 380. There are also unlabeled tick marks at 47.5, 142.5, 237.5, and 332.5, which are halfway between the labeled points.

Skala 1:5 000
Ortofoto

AB